

הכנה לקבלת התורה

שם הפרשה: במדבר

פרשת במדבר נקראת תמיד לפני חג השבועות¹, ועל כן היא בגדר הכנה לקבלת התורה.

ידוע, שתוכנה של כל פרשה בתורה מרומז בשמה. עלינו למצוא אפוא בשם הפרשה את הקשר לחג השבועות. אולם כאשר אנו מתבוננים בשמה של הפרשה – "במדבר", ובמיוחד בהמשך – "במדבר סיני" – נראה לכאורה שזה ההפך מהכנה לקבלת התורה.

'מדבר' מבטא לכאורה מצב בלתי־רצוי – שהרי מדבר הוא מקום בלתי־מיושב, שאינו מצמיח דבר. 'סיני' הוא מלשון שנאה, כפי שאומרים חז"ל: למה נקרא שמו סיני? "שירדה שנאה לעולם עליו"². איך ייתכן אפוא ש"מדבר" (המבטא שממה) ו"סיני" (מלשון שנאה) יהיו הכנה למתן התורה?

לא להתבלבל

הדברים יובנו על־פי התנאים הנחוצים ללימוד התורה. ההכנה העיקרית לקבלת התורה היא פינוי הדעת מכל ענייני העולם, כדי שלא יבלבלו את האדם מן העיסוק בתורה. אדם הרוצה ללמוד תורה, צריך לגשת אליה בהיותו מנותק לחלוטין מכל דבר שעלול להסיח את דעתו.

ההתנתקות הנדרשת איננה רק מענייני העולם ומעניינים שמחוץ לתורה, אלא אף מענייני התורה שאינם שייכים לנושא הנלמד. אמנם מטרת הלימוד

(1) המב"ם הלכות תפילה פרק יג הלכה ב. טור ושולחן ערוך אורח חיים סימן תכח סעיף ד.

(2) שבת פט, סוף עמוד א.

היא 'ללמוד וללמד'³, וגם כל חלקי התורה קשורים ואחוזים זה בזה, אבל כל אלה הם שלב שני בלימוד, ואילו כאשר האדם ניגש אל הלימוד, עליו להתרכז אך ורק ב'ללמוד' ולנתק את תשומת ליבו גם מה'ללמד' ומשאר חלקי התורה.

תחושת שממה

גישה זו באה לידי ביטוי ב'מדבר'. מדבר אינו מקום יישוב, אין בו בני-אדם אחרים ולא שום דבר שיכול להסיח את הדעת. כך ממש צריך יהודי לגשת ללימוד התורה – עליו להרגיש כאילו הוא במדבר, שאין לו מאומה מלבד התורה. וכלשון חז"ל⁴: "כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר, אינו יכול לקנות את החכמה והתורה".

אך ב'מדבר' כשהוא לעצמו אין דיי, ויש צורך גם ב'סיני', מלשון שנאה. כשיהודי ניגש ללימוד התורה, לא דיי שהוא מנתק את עצמו מענייני העולם, אלא הוא צריך לחוש שנאה כלפיהם. צריך שתהיה בו הרגשה שאינו יכול לשאת דברים שמחוץ לעולמה של תורה, מכיוון שהם מפריעים לגילוי אור התורה.

להפוך את העולם

הכנה כזאת ללימוד התורה גורמת, שהאדם אכן יצליח לקבל את התורה, יצליח ב'ללמוד', ואז יוכל אחר-כך לעסוק כראוי גם ב'ללמד' וגם בטיפול נכון בענייני העולם.

שהרי התכלית אינה לשנוא את העולם, אלא רק לבטל את העניינים הבלתי-רצויים שבו, ואדרבה – להפכם לטוב, ולגלות שמציאותם האמיתית אינה אלא בשביל התורה. ועד שהעולם כולו ייעשה "דירה לו יתברך", בביאת משיח-צדקנו, כגאולה האמיתית והשלמה.

(יתורת מנחם התוועדותי תשי"ג כרך ג, עמ' 241)

(3) ראה רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה ב.

(4) במדבר רבה פרשה א, ז.